

Tudi se je večkrat pripetilo, da so nekateri obrtniki, kukovci enako, pustili vajence od začetka drugim izgojevali, ter jih potem, ko so že nekoliko dela se privadili, zvabili proti obljubi kacega plačila k sebi.

Da so razmere z našimi vajenci tako idilične, — da celo smešne, vè vsaki izmed nas gotovo iz lastne skušnje.

Kaj pa gospodska? Ni ta gledala na to, da bi se izpolnjevali ostali predpisi v obrtniškem redu? Menimo, da ne; kajti, ako bi bila to storila, ne bi mogli zgorej omenjenih stvari kot faktum navajati.

Tudi pa ne držimo mi gospodske oblasti sposobne vzdržati red v teh raznoličnih. Temu kos je bila in bode še zadruga, katera enako starišem, ima oblast, vzdržavati red med vajenci.

To je priznано tudi po sedanji obrtni noveli, po katerej je zadrugam naložena skrb za vsestransko izgojo vajencev.

Koliko se je pa skibelo od strani obrtnikov, da se vzamejo le vredni učenci v izgojo? Koliko pomislika so imeli reditelji otrok v tej zadevi? Kedo je razsodil, bode učenec li sposoben izvoljenemu obrtniku? Paglovcu, kateri ni bil v šoli za uk in raje razposajeno okoli letaval, se je reklo „boš pa za šuštarja“. Če je bil kdo hrom, kruljev ali posebno slaboten „ta pa bo za žnidarja dober“. Taki so bili večinoma razsodki pri teh dveh najštevilnejših obrtnih.

Mi pa, če delamo za bodočnost, če želimo našim potomcem zapuščati srečnejše obrtne razmere, gledati moramo, da dobimo značajan in inteligenten naraščaj. Seveda ne bo marsikateri izmed nas imel zaradi tega nikakoršnega dobička; a tudi oni, ki je sadil mlada drevesca, ni vžival sadu sam, marveč še le njegovi potomci.

A z boljšo izgojo vajencev prihaja tudi obrtnemu stanu sedaj že dobiček, kajti z inteligentnimi delavci izhajal bode vsakdo lažje, in slednji mu bode v težkem današnjem boju proti kapitalu in tovarni najboljja pomoč v to, da se njegovo delo odlikuje od tovarniških izdelkov.

Kmetijstvo.

Za vinogradnike.

Čas zasajanja novih vinogradov nam narekuje dolžnost, da se bavimo z vprašanjem, kako s sukanjem poskušati na suho cepljene trte. Da imamo v mislih zasajanje novih vinogradov s cepljenimi ameriškimi trtami, razume se samo ob sebi. Najboljšega uspeha je pač zasajanje s pomočjo že cepljenih, v trtnici prigojenih ameriških bilk. No, s prigojitvijo cepljenih ameriških bilk, namenjenih za prodajo, začeli so se pri nas že mnogi ukvarjati. Nastala je v tem oziru pri nas takorekoč neka čisto nova kmetijska obrt. Ta obrt ni samo poštena in hvalevredna, ampak dobiček prinašajoča. Po 10., po 12 in tudi po 15 kr. si dajo prodajalci plačevati za jedno cepljeno bilfo. Vinogradniki, kateri si tacega sadilnega

gradiva ne znajo sami prigojiti ne morejo, plačati ga morajo drago, kajti dati morajo 100, 120 do 150 gld. za 1000 komadov cepljenih bilf, in mogoče je, da se take drage trte le slabo oponašajo. Temu utegne biti vzrok slabo ali vsaj napačno zasajanje. Ne manj utegne biti pa temu tudi vzrok poškodovanje nasadov po črvih, podjedih in miših. Čestokrat je pa zasaditev popolnoma pravilna, ni črvov ne mišij, kateri bi utegnili trte poškodovati, in vender se jih dosti ne prime, ali pa so se prijele pa zopet posušile, in to posebno v drugem letu po zasaditvi. Kaj je pač temu vzrok? Iz kratka povedano: Slabi sadilni material in slabo k podlogam priraščeni cepiči. Prigojevalcu cepljenih bilf je pač na tem ležeče, da svojega blaga več ko mogoče proda. Da se zamore to zgoditi, ni posebno natančen pri preskušnji bilf, vršeči se v ta namen, da se prepriča, so-li cepiči k podlogam popolnoma priraščeni ali ne. Marsikateri cepič priraščen je k podlogi le na jedni strani ali le zgoraj, ali le zdolaj, kar se pri površnem pregledovanju niti ne zapazi. Ako se pa tako bilfo venderle vsadi, mogoče da se prime, mogoče pa tudi da ne. Še najbolj mogoče pa je, da taka trta jedno leto ali k večjemu dve leti slabotno raste, v tretjem se pa posuši. Denar, katerega je vinogradnik zanj potrosil, je zavržen in istotako tudi trud z zasaditvijo.

Škoda, vsled tega nastala, ni majhna, nevolja nad preredom, pomankljivo zasaditvijo popolnoma opravičena. Zato ne moremo kupovalcem taci trt zadosti priporočati, da pri nakupu oziroma pri naročilu odločni pogoj stavijo, da bodo vse trte, katere sukalne preskušnje ne prestanejo, to je cepljene bilfe, prodajalcu vrnili in od njega za take trte izdani denar nazaj zahtevali.

Sukalna preskušnja se vrši tako-le: Bilfo se objame z dlanjo leveice tik pod požlahtnitvijo, z dlanjo desnice objame se pa cepič nad požlahtnitvijo. Ako se na to cepič na levo, podlogo pa na desno stran ali pa narobe sukati skuša in cepič na jedni ali drugi strani ali pa na zgornjem ali spodnjem koncu le količkaj zazija — proč s tako cepljeno bilfo, nikar je ne sadite, ampak prodajalcu jo vrnite, zanjo potrošeni denar pa zahtevajte nazaj. Ako se pri naročitvi trt sukalna preskušnja izgovori kot pogoj, se prodajalec pač ne more braniti, da vrne denar za tiste trte, katere so bile pri sukalni preskušnji spoznane za slabe. Da gre pri naročevanju cepljenih bilf tudi izgovoriti, da morajo tudi prav dobro ukoreničene biti, razume se pač samo ob sebi. Prodajalci ne popolnoma zaraščenih požlahtnitev poslužujejo se sicer izgovora, da se bodo že v vinogradu popolnoma zarastle, tak izgovor pa je le prazno besedičenje, ker je skušnja pokazala že prav do dobrega, da se take trte v malo letih posuše.

Pa še na nekaj bi kupovalce cepljenih ameriških bilf pri tej priliki opozorili, in to je to-le: Ako ima cepič prav močno mladiko na sebi, to je prav debelo in dolgo, ni zaradi tega kaka bilfa Bog vé kolika boljša od one, katera ima le bolj slabotno mladiko, to je kratko in

drobno. Da je cepič popolnoma k podlogi priraščen, in da je podloga prav dobro ukoreničena, ko je, kar se sme in mora od dobro cepljene ameriške trte zahtevati. Oprhnele in plesnive pa tudi ne smejo biti, še najmanj pa že presušene.

Poučni in zabavni del.

Vodnikova nevesta.

(Češki spisal V. Beneš-Trebizsky. — Poslovenil D. P.)

(Dalje.)

„Ribičeva Voršilka, glejte, kako zavija proti ribarnici“, rekla je z nekako grozo njena tovarišica.

«Rybáři, rybáři, na tichém Dunaji,
Či jste neviděli m j vínek zelený?»

Do pokopališča prinašali so vali Voršilkin žalostni spev. V drugo zazvonili so kresejski zvoni, a takoj se je cerkev napolnila. Nikdo ni hotel še enkrat Voršilke videti, neveste vodnikove.

Stari Rokos ni šel k polunočnicam. Zagledal se je v to dete, katero mu je Jezušček podaril. To ni bil več tisti trdi kresejski ribič. Danes bi ga imel župnik videti, gotovo bi o Rokosu bolje sodil. Dete se je smejalo, nekaj momljalo, a gladilo njegove bele lase, ki so mu pobelili v enem letu kakor sneg, kateri je zvonaj zapadel.

Vzel je starček dete na kolena, govoril ž njim in umolknil — zaspal, srebrnozvoki glasek dekleta mu je bila zibelna pesem. In dete je vedno igralo ž njegovimi lasmi, smejalo se, a njega ded je vedno dremal, sanjalo se mu je, da leti njegova duša nekam gori, da vidi Leničko. Nakrat mu je pala glava nazaj in dete je zaplakalo. — —

Čez nekaj časa so se odprle duri — na ognjišču gorela je še luč — žena v raztrgani obleki prestopila je prag, vrgla se starcu k nogam, prijala njegovo roko in jo pritislila k ustom. „Tatek!“ govorila je tako vroče, tako prekuljivo, kakor grlica v somraku — „klicali ste me, ali ste mi odpustili?“

Toda Rokos je molčal, niti jedina žilica se v njegovih rokah ni ganila. Žena pogledala je kvišku k ribičevi glavi, ki je bila ob peč oprta, a iz dvigajočih se prs mlade žene izvil se je krik, da so se jelše pred ribarnico stresle in sipale s sebe novi sneg.

Dete na dedkovih kolenih se je smehljalo, a ko je videlo, da je mati jela plakati, plakalo je i ono.

Starček sedel je tiho kakor primrznjen z glavo ob peč prislonjeno. Oči gledale so v strop, okamenele, usta bila so krčevito stisnjena a srce — pred kratkem — je dotolklo.

Dvakrat ga je Jezušček obdaroval; a drugi dar bil je starčku gotovo prijetnejši. Zopet je bil pri svoji Lenički, a od tamkaj mu je nobena smrt ne odnese; vsaj nikdo v tisti državi ne umira . . .

Voršilka stala je molče poleg očeta in včasih priložila treske ognju.

Dete je vedno igralo z dedkom, smejalo se belim, velikim gumbom na suknji, a segalo po belih starčkovih laseh, toda tako visoko ni moglo segniti.

I robec okoli vratu mu je razvezalo, telovnik odpelo . . . Blažena otroška doba, prvi sen v ljudskem življenju in poslednji!

Ljudje hodili so od polunočnic.

„Glejte: v ribarnici je še vedno svetlo. Ni-li bil danes Rokos v cerkvi? To je nekaj čudnega!“ menil je Križ. Moramo tja pogledati. Kaj, ko bi zbolel? Nikdo mu ne streže, a umrl bi, siromak, kakor nema žival.

„Sam si je to nakopal“, modroval je Votruba, „razum mu je preveč zrasel in s takšnim človekom nikdar dobro ne konča. Nikamur ne grem“.

„In tudi jaz ne“, pritrjal je Plivak — „ko bi nas še pognal iz sobe. Verujte, prijatelji, pri Rokosu bi to ne bilo nič čudnega, ko bi mu bilo i še tako hudo, da ne bi skočil iz postelje in nam ne pokazal durij“.

„Pojdem sam, pogledava tja s Pavlom. Ne veste, da je danes sveti večer, vi kozli? Da imate vsakemu oprostiti? In ribič vam vender ničesar ni storil; zakaj ga tako sovražite?“ karal je Križ. Še nekoliko sosedov šlo je ž njim in podali so se pod brdo k ribarnici.

A Votruba in Plivak ostala sta s Kosikom pri svojem. „Raje gremo spat, saj me itak noge uže zebejo. Rokos mi ni storil dobrega, kar je živ, a njegova hčerka še sramoto. Zakaj bi toraj skrbel zanj?“ utemeljeval je Votruba svoje ravnanje.

„Vsakdo bi mi moral reči glupec“, razlagal je Kosik svojemu spremljevalcu. Toda ta ga je jedva poslušal. Votrubovi so se oči uže po cesti zapirale, šel je samo po pameti; samo kadar je globokeje stopil v sneg, mencial si je oči in videl, da se Gora še le na vrhu prikazuje.

Kmalu je bil Križ s sosedi pri ribarnici. Okno bilo je odprto. Tiho, da niti koraka ni bilo slišati, približali so se k zidu, a pogledali v sobo: pri peči na klopi sedel je Rokos z nazaj povešeno glavo, neko dete je držal v naročju, igralo se je z blestečimi gumbi na njegovi suknji, a njemu nasproti stala je žena v raztrgani obleki. Razpuščeni lasje padali so ji v bujnih pletencih po ramenih, blede je bila kakor smrt, njene oči gledale so neprestano na starčka. In roke visele so na kolena.

Jedini pogled razsvetlil jim je vse. „Pojdimo tja, a pomozimo hčerki očeta spraviti na posteljo. In ti, stara, beži domov in siromakom nekaj pripravi“, pravil je Križ, a šel z drugimi v vežo.

Samo Križev Pavel ostal je pri oknu. Imel je Voršilko tako rad in še danes bi si jo bil vzel in očetu privedel nevesto. Bleda barva mrliča se ji je še bolje podala. Videl je, kako se je hitro nagnila, kakor starčka poljubila, mu vzela dete iz rok. Videl je, kako so ji oči zabliskale, obličje porudelo, a kakor bi trenil bila je iz sobe na bregu. Ni je zeblo, niti nog ni čutila. In